

Viinit ruokakauppaan

KARI LUOTO, TOIMITUSJOHTAJA, PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPA RY
24.1.2023

ESITYKSEN SISÄLTÖ

1

Vuonna 2018 voimaan tulleen alkoholilain uudistuksen vaikutukset

2

Ennuste vuoden 2022 alkoholin kokonaiskulutuksesta

3

Viinit ruokakauppaan -aloite ja malli vastuulliseen väkevien alkoholijuomien myyntiin

4

Uuden kuluttajatutkimuksen tulokset (Taloustutkimus Oy, erillinen liite)

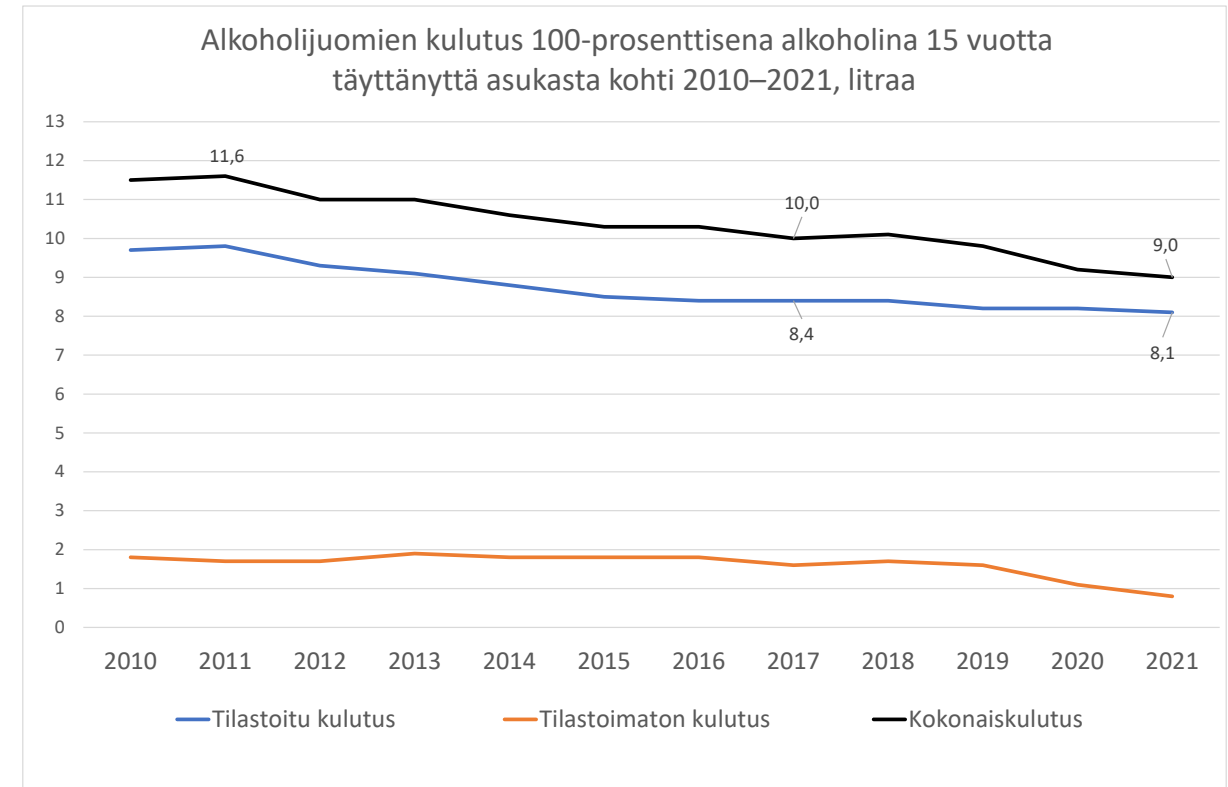
Vuonna 2018 voimaan tulleen alkoholilain uudistuksen vaikutukset

Alkoholijuomien kokonaiskulutus on laskenut vuodesta 2011 lähtien

(THL, TILASTORAPORTTI, 17/2022)

Alkoholijuomien kokonaiskulutus on 9 litraa 100-prosenttista alkoholia 15 vuotta täyttäneitä kohden.

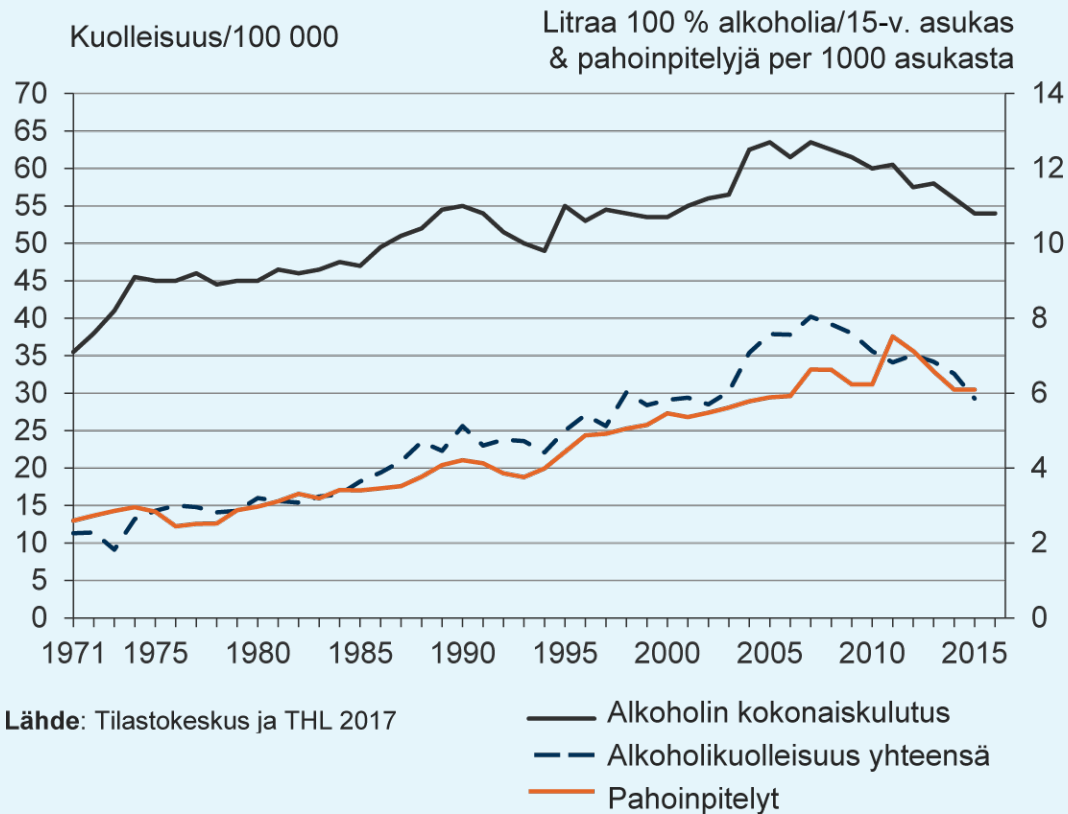
- Ennen viimeistä alkoholilain muutosta alkoholijuomien kokonaiskulutus vuonna 2017 oli 10 litraa.
- Vuonna 2021 alkoholijuomien vähittäiskulutus oli 8,1 litraa. Vähittäiskulutus on laskenut reilun prosentin vuodesta 2017.
- Tilastoimaton kulutus (matkustajatuonti + ulkomainen verkkokauppa*) on laskenut yli 50 % vuodesta 2017.
- Kokonaiskulutus on laskenut 10 % vuodesta 2017 vuoteen 2021.

* Perustuu kyselytutkimukseen; ei siis myynnin seurantaan

THL vuonna 2017

Erilaiset alkoholihaitat kulkevat käsi kädessä alkoholin kokonaiskulutuksen kanssa

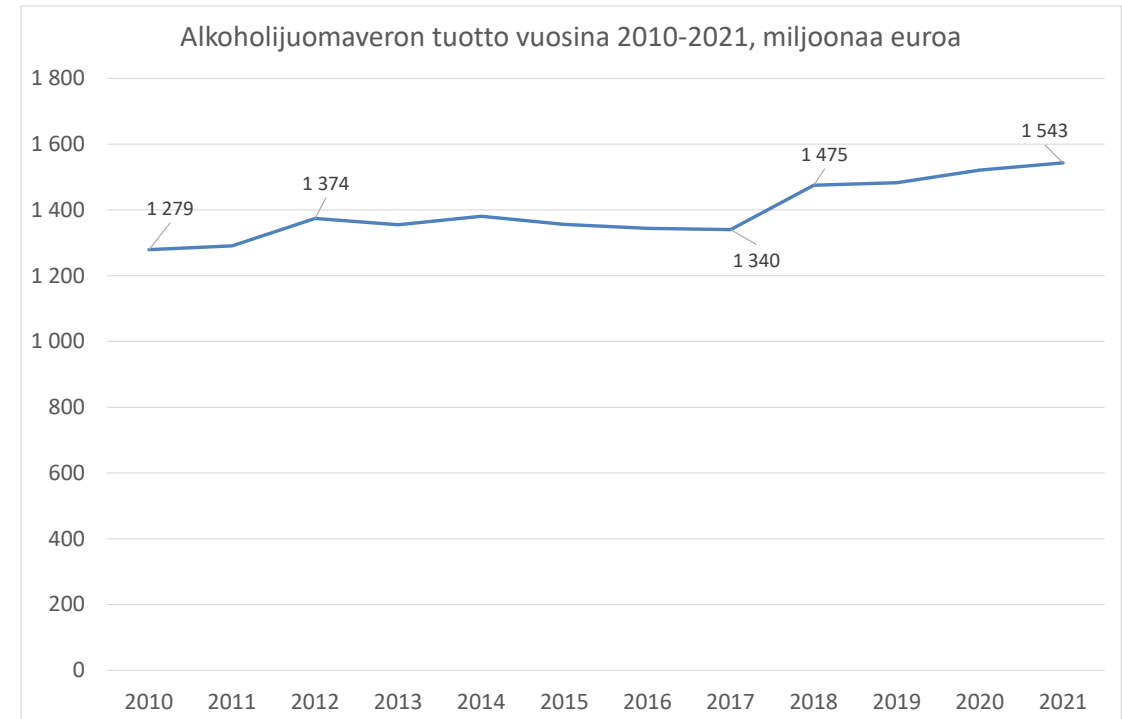
Kuolleet, koko väestö

Yhteensä	
41 Alkoholiperäiset taudit ja tapaturmainen alkoholimyrkytys	
2003	1 560
2004	1 860
2005	2 008
2006	2 020
2007	2 167
2008	2 136
2009	2 065
2010	1 962
2011	1 889
2012	1 960
2013	1 926
2014	1 841
2015	1 666
2016	1 730
2017	1 558
2018	1 683
2019	1 716
2020	1 716
2021	1 646

Vuonna 2021 alkoholikuolemat matalimmalla tasolla sitten vuoden 2003 (pl. 2017)

Alkoholilain uudistus 2018 ja alkoholijuomaverojen korotus lisäsivät alkoholiverotuloja

- Alkoholijuomaverojen tuotto pysyi lähes muuttumattomana vuosina 2010–2017.
- IV-oluiden ja mietojen juomasekoitusten myynnin salliminen päivittäistavarakaupassa ja alkoholijuomaverojen korotus kasvattivat alkoholijuomaverojen tuottoa 135 miljoonaa euroa vuonna 2018.
- Alkoholijuomaverojen korotukset vuosina 2019 ja 2021 sekä alkoholijuomien matkustajatuonnin korvautuminen osittain kotimaisella kulutuksella lisäsivät alkoholijuomaverotuloja koronavuosina 2020–2021.

Ennuste vuoden 2022 alkoholin kokonaiskulutuksesta

PTY:n ennuste vuoden 2022 alkoholin kokonaiskulutuksesta

- Vuonna 2019 Alko vastasi vajaasta kolmanneksesta Suomessa kulutetusta alkoholista
- Vuosien 2020–2021 pandemia muutti merkittävästi suomalaisten alkoholimyymintäkanavia
 - Ravintolamyyni laski rajoitusten takia selvästi
 - Matkustajatuonti putosi ja etäkauppa kasvoi voimakkaasti
 - Kotimaan vähittäismyynti (Alko ja pt-kauppa) kasvoivat merkittävästi
- Vuonna 2022 pandemian hellittäessä matkustaminen ja matkustajatuonti palanee entiselle tasolle. Lisäksi anniskelun osuus kokonaiskulutuksesta palaa pandemiaa edeltävälle tasolle.
- Alkoholin ulkomainen etäkauppa tulee vähentymään hieman, mutta jää aiempaa korkeammalle tasolle.
- Muun vähittäismyyntin ja Alkon osuudet tulevat palaamaan pandemiaa edeltäneelle tasolle.
- Vuonna 2022 alkoholin kokonaiskulutus on laskenut 4,4 % verrattuna koronapandemian aikaisia poikkeusoloja edeltävään vuoteen 2019.

JAKELUKANAVITTAIN (100 % ALKOHOLINA)

Vuosi 2022 Ennuste

(100 % alkoholina)	Tuhatta litraa	Osuus kulutuksesta
Anniskelu	5 100	11,8
Alko	13 850	31,9
Muu vähittäismyynti	18 500	42,6
Matkustajatuonti	3 950	9,1
Ulkomainen etäkauppa	1 980	4,6
Yhteensä	43 380	100,0

Vuosi 2020

(100 % alkoholina)	Tuhatta litraa	Osuus kulutuksesta
Anniskelu	3 071	7,1
Alko	15 954	37,0
Muu vähittäismyynti	19 235	44,6
Matkustajatuonti	3 000	7,0
Ulkomainen etäkauppa	1 900	4,4
Yhteensä	43 160	100,0

Vuosi 2021

(100 % alkoholina)	Tuhatta litraa	Osuus kulutuksesta
Anniskelu	3 292	7,8
Alko	15 387	36,5
Muu vähittäismyynti	19 520	46,4
Matkustajatuonti	1 400	3,3
Ulkomainen etäkauppa	2 500	5,9
Yhteensä	42 099	100,0

Vuosi 2019

(100 % alkoholina)	Tuhatta litraa	Osuus kulutuksesta
Anniskelu	5 173	11,4
Alko	14 297	31,5
Muu vähittäismyynti	18 493	40,8
Matkustajatuonti	6 200	13,7
Ulkomainen etäkauppa	1 200	2,6
Yhteensä	45 363	100,0

Viinit ruokakauppaan -aloite ja malli vastuulliseen väkevien alkoholijuomien myyntiin

Alkoholin vähittäismyynnin malleja EU:ssa

MONOPOLI	LISENSSI	EI SÄÄNNELTY
Suomi Ruotsi	Belgia Irlanti Ranska Alankomaat	Saksa Tanska Viro

Alankomaat

- Vain väkevien, 15 % tai enemmän alkoholia sisältävien juomien myynti edellyttää myyntilupaa.
- Väkevien alkoholijuomien vähittäismyyntiluvan myöntää kunta.
- Luvanhaltijoilta edellytetään nuhteettomuutta (ei vakavia rikoksia tai rattijuopumuksia).
- Luvan hinnat vaihtelevat kunnittain: esim. Den Haag 380 euroa, Maastricht 604 euroa.
- Lupavaatimukset ovat yhtenäiset koko maassa.
- Lupamenettelyissä ei koeta olevan epäselvyyksiä tai epäkohtia.
- Väkeviä alkoholijuomia myydään 2 076 myymälässä.
- Mietoja, alle 15 % alkoholia sisältäviä alkoholijuomia saa myydä kaupoissa, joissa myydään elintarvikkeita, pois lukien huoltoasemat ja kioskit.
- Päivittäistavarakauppojen lisäksi mietoja alkoholijuomia myydään erikoismyymälöissä, kuten juustokaupoissa.
- Mietoja alkoholijuomia myydään noin 6 000–7 000 myymälässä.

Viinit ruokakauppaan!

1

HALUAMME TUODA viinit päivittäistavarakauppoihin.

2

MIETOJA, ALLE 15 % viinejä saisivat myydä kaikki ne vähittäiskaupat, joilla nytkin on alkoholin vähittäismyyntilupa. Tämä koskisi myös pienpanimoita, ruoan verkkokauppaa sekä ravintoloita.

3

VÄKEVÄT JUOMAT VOIDAAN PITÄÄ Alkossa, sen monopolin säilyttäminen sopii meille. 90-vuotiaalla Alkolla on varmasti keinot ja edellytykset jatkaa toimintaansa myös tulevaisuudessa. Kuitenkin, Alko joutuu tehostamaan toimintaansa.

4

ALKO EI TOIMI TEHOKKAASTI. Kuluttajalle tämä näkyy korkeana hintatasona, joka houkuttelee ostamaan alkoholia muista kanavista.

5

ETÄMYYN TI ON JO KÄYTÄNNÖSSÄ vapauttanut alkoholijuomien myynnin, mutta eurot jäävät nyt ulkomaille. Etämyynnin kieltämisen oikeutus on edelleen epäselvä. Etämyynnissä ei ole ikäraja valvontaa.

6

VUONNA 2021 päivittäistavarakaupassa myytiin alkoholijuomia 1,9 mrd. eurolla. Kaupoilla on vastuulliseen myyntiin tarvittavat valmiit prosessit. Pyörää ei tarvitse keksiä uudestaan.

Mutta miten käy väkeville?

1

USKOMME, ETTÄ ALKO PYSTYISI JATKAMAAN toimintaansa kannattavasti väkevien monopolina, vaikka viinit vapautettaisiin ruokakauppoihin. Kuluttajat arvostavat Alkon palvelua ja osaamista. Alko voisi jatkossakin myydä viinejä ja sillä olisi edelleen monopoli väkeviin.

2

JOS ALKO KUITENKAAN EI PYSTYISI jatkamaan toimintaansa tai valtio ei halua jatkaa sen toimintaa, meillä on ratkaisuehdotus: väkeville juomille voisi olla oma erillinen lupa- eli lisenssijärjestelmänsä. Se on järjestetty näin myös monessa muussa Euroopan maassa. Lupia voitaisiin myöntää niin paljon kuin vaatimukset täyttäviä luvanhakijoita olisi tai tietylle enimmäismäärälle.

3

VAATIMUKSIA OLISIVAT esimerkiksi valmius maksaa korkeahko lupamaksu sekä valmius järjestää rajattu myyntitila, jossa oma asiakaspalvelu.

4

LUVAN MYÖNTÄISI viranomainen, AVI, tietyillä perusteilla.

5

LUVAN SAANUT YRITYS maksaisi luvan ja hoitaisi alkoholinjakelun vastuullisesti, kuten päivittäistavarakaupat tällä hetkellä hoitavat alle 5,5 % alkoholijuomien myynnin.

6

JOS VÄKEVIEN alkoholijuomien myynnin alueellista tasa-arvoa halutaan parantaa, päivittäistavarakaupan myymälät voisivat toimia Alkon tai muun lisenssinhaltijan jakelupisteenä.

Viinit ruokakaupasta, väkevät Alkosta

Mitä edellytetään vähittäismyyntiluvan haltijalta, jolle myönnetään lupa myydä max. 15 % alkoholia?

KAIKKI NYKYISEN VÄHITTÄISMYYNTILUVAN HALTIJAT
(PT-KAUPAN MYYMÄLÄT JA RAVINTOLAT)

- Nykyisen alkoholin vähittäisluvan omaavat. Suomessa yli 2,8 % alkoholia sisältävien juomien vähittäismyynti edellyttää lupaa.
- Nykyisten luvanhaltijoiden ei tarvitse hakea uutta lupaa
- Säilytetään mm. nykyinen vaatimus kattavasta elintarvikevalikoimasta
- Luvan myöntää AVI
- Lupavaatimukset yhtenäiset koko maassa
- Luvan haltijalta edellytetään myymäläkohtaista omavalvontasuunnitelmaa
- Myyntiaika rajoitettu (nykyisin klo 9–21)

Miten järjestetään yli 15 % alkoholia sisältävien juomien myynti?

ALKON MYYMÄLÄVERKOSTO JA LUOVUTUSPISTEET

- Alkolla monopoli yli 15 % alkoholia sisältäviin juomiin
- Myyntikanavan määrää voidaan haluttaessa lisätä tehokkaasti kehittämällä luovutuspiستetoimintaa

Viinit ruokakaupasta, väkevät lisenssillä

Mitä edellytetään vähittäismyyntiluvan haltijalta, jolle myönnetään lupa myydä max. 15 % alkoholia?

KAIKKI NYKYISEN VÄHITTÄISMYYNTILUVAN HALTIJAT
(PT-KAUPAN MYYMÄLÄT JA RAVINTOLAT)

- Nykyisen alkoholin vähittäisluvan omaavat. Suomessa yli 2,8 % alkoholia sisältävien juomien vähittäismyynti edellyttää lupaa.
- Nykyisten luvanhaltijoiden ei tarvitse hakea uutta lupaa
- Säilytetään mm. nykyinen vaatimus kattavasta elintarvikevalikoimasta
- Luvan myöntää AVI
- Lupavaatimukset yhtenäiset koko maassa
- Luvan haltijalta edellytetään myymäläkohtaista omavalvontasuunnitelmaa
- Myyntiaika rajoitettu (nykyisin klo 9–21)

Miten järjestetään yli 15 % alkoholia sisältävien juomien myynti?

LISENSSIN HALTIJOINA KRITTEERIT TÄYTTÄVÄT
ERIKOISMYYMÄLÄT

- Erillinen lupa
- Voi toimia erillisenä myymälänä tai sijaita pt-kaupan sisällä (shop-in-shop)
- Rajattu myyntitila, jossa oma asiakaspalvelu
- Vuosittainen lisenssimaksu
- Sijaintiin liittyviä rajoituksia (koulut, päiväkodit...)
- Myyntiaika rajoitettu (ei esimerkiksi sunnuntaisin)
- Muita mahdollisia vaatimuksia, esimerkiksi lisäkoulutusta kaupan henkilöstölle

Mitä uudistus tuo kuluttajalle?

Aukiololain muutos 2016 lisäsi myyntipäiviä ja alkoholilain uudistus 2018 toi vahvat oluet ja aidot lonkerot ruokakauppaan. Silti alkoholin kokonaiskulutus on laskenut 10 % vuodesta 2017. Limuviinonjokaan myynti ei räjähtänyt, kuten jotkut tahot ennustivat. Kuluttajat ovat olleet tyytyväisiä uudistuksiin, joista on hyvä jatkaa.

VIINI ON ELINTARVIKE. Ruoka ja juomat kuuluvat yhteen. Uudistuksen myötä juomat voisi ostaa samalla kuin ruoat. Myös kansainvälisen grocerant-ilmion suosio tukee viinien tuomista ruokakauppoihin.

VIINI EI OLE BULKKIMYYNTITUOTE, vaan osa eurooppalaista ruokakulttuuria. Alkon myyjäkin kysyy: ”Minkä kanssa aiot viinisi nauttia?”

HINNAT LASKISIVAT. Ne voisivat olla keskimäärin noin 10 % edullisemmat kuin Alkossa, koska ruokakauppa toimii tehokkaammin. Tarjolla olisi eri hintaisia alkoholituotteita.

RUOKAKAUPASTA VIINIÄ VOISI OSTAA joustavasti ja kätevästi viikonpäivästä riippumatta, sitä ei tarvitsisi varastoida kotiin.

MYYNIN VAPAUTTAMINEN lisäisi kauppojen erilaistumista ja kauppojen valikoimat kasvaisivat.

KILPAILU TOISI TARJOLLE laajemman viinivalikoiman. Valinnanvara kasvaisi, kun ruokakaupan viinit olisivat osin eri tuotteita kuin Alkossa.

KOTIMAINEN RUOAN VERKKOKAUPPA mahdollistaisi myös viinien tilausvalikoimat.

Mitä uudistus tuo valtiolle?

UUDISTUS VÄHENTÄISI KULUTTAJIEN tarvetta tuoda alkoholia mukanaan ulkomaanmatkoilta ja tilata alkoholia ulkomaisesta etäkaupasta. Uudistus siis ohjaisi verotuloja nykyistä enemmän Suomeen.

VALTIO VOISI OHJATA ENEMMÄN verotuloja valistustyöhön, päihdepalveluihin ja alkoholihaittojen ehkäisyyn.

UUDISTUS TUKISI MARKKINAEHTOISESTI maan kattavan ruokakauppaverkoston säilymistä. Tämä puolestaan tukisi koko Suomen säilymistä asuttuna ja myös huoltovarmuutta.

JOS VÄKEVIEN MYYNTI RATKAISTAISIIN uudella lisenssijärjestelmällä, myös lisenssimaksu toisi tuloja valtiolle.

ALKOHOLIVERON KERTYMÄ on noussut merkittävästi edellisen alkoholilain uudistuksen myötä.

VUONNA 2021 VEROKERTYMÄ oli 1 543 miljoonaa euroa.

Miten vaikuttaa kansanterveyteen?

THL:N VIRALLISTEN TILASTOJEN mukaan alkoholin kokonaiskulutus on laskenut Suomessa 10 % vuodesta 2017 vuoteen 2021. Edellinen uudistus ei siis nostanut alkoholin kokonaiskulutusta.

SUOMALAISTEN ALKOHOLIN KULUTUS on vähenemässä ja suuri enemmistö käyttää alkoholia kohtuullisesti. Kulutuksen suunta on kohti vähäalkoholisia ja alkoholittomia juomia, utelioiden raittiiden määrä on kasvussa.

VALTIO KERÄÄ VEROJA alkoholihaittojen ennaltaehkäisyä ja hoitoa varten. Juomien myynnistä perittävän arvonlisäveron lisäksi valtio saa Suomessa myytävästä alkoholista noin 1,5 mrd. euroa alkoholiveroa vuodessa.

ALKOSTA OSTETAAN VAIN noin kolmannes Suomessa kulutetusta alkoholista. Monopoli ei näytä estävän alkoholihaittoja eikä sen säilyttäminen tällä markkinaosuudella ole perusteltavissa kansanterveydellä.

TALOUSTUTKIMUS TUTKI VUOSI SITTEEN PTY:n toimeksiannosta, miten mietojen viinien myynnin salliminen ruokakaupassa vaikuttaisi alkoholin kokonaiskulutukseen ja valtion verotuloihin. Tutkimus sisälsi laskelmat mietojen viinien myynnin vapauttamisen vaikutuksista matkustajatuontiin ja alkoholin ulkomaiseen verkkokauppaan. Tutkimustulosten yhteenveto kertoo, että uudistuksen myötä alkoholin kokonaiskulutus laskisi hieman, valikoimat laajenisivat, viinien hintataso laskisi ja valtion verotulot kasvaisivat.

Miten hoidetaan vastuullisesti?

Sen lisäksi, että vastuullisesti toimiva päivittäistavarakauppa maksaa verot Suomeen, se huolehtii alkoholin myynnin ikärajavaivonnasta ja on keskeinen toimija pantillisten juomapakkausten palautusjärjestelmässä.

KAUPAN IKÄRAJAVALVONTA TOIMII

KAUPPA ON VELVOLLINEN varmistamaan, ettei K-18-merkittyjä ikärajavaivottavia tuotteita myydä alaikäisille

KAUPPA TARKASTAA alkoholijuomia ostavan asiakkaan iän, jos asiakas vaikuttaa alle 30-vuotiaalta

MYYMÄLÄT KIRJAAVAT OMAVALVONNASSAAN ikäraajatarkastukset, selvästi päihtyneiden alkoholin ostoyritykset, alkoholin välitysepäilyt ja vakavat häiriötilanteet

IKÄRAJAVALVONTAA VALVOTAAN säännöllisesti ostokokeilla

JUOMAPAKKAUKSET PALAUTUVAT KIERTOON

ULKOMAILTA TUODUT ja ulkomaisista verkkokaupoista ostetut pullot ja tölkit eivät ole mukana Suomen juomapakkausten palautusjärjestelmässä.

KUN KOTIMAAN MYYNTI KASVAA, entistä useampi pakkaus palautuu tehokkaaseen ja ympäristön kannalta kestävään, kotimaiseen palautusjärjestelmään.

Miten vaikuttaa kaupan myymäläverkostoon?

SUOMESSA ON YHTEENSÄ noin 4 500 päivittäistavaramyymälää, joista noin 2 800 on marketmyymälöitä. Maaseudun kyläkauppoja on noin 190.

ALKON MYYMÄLÄN SJOITTUMINEN päivittäistavaramyymälän yhteyteen vaikuttaa asiakasvirtoihin ja siten myymälän myyntimäärään. Toisin sanoen, Alkon sijoittuminen vääristää päivittäistavarakaupan yritysten kilpailua.

KOKO MAAN KATTAVAN myymäläverkoston säilymistä voidaan turvata ja maaseudun ruokakauppojen kannattavuutta ja kilpailukykyä parantaa markkinaehtoisesti purkamalla tuotevalikoiman rajoituksia, esimerkiksi sallimalla mietojen viinien myynti ruokakaupassa.

PIENEMMILLÄ MYYMÄLÖILLÄ on myyntivolyymiaan suurempi merkitys koko maan elintarvikehuollon ja asuttavuuden säilymisessä. Maaseudun kaupan palvelut turvaavat alueensa yleistä elinvoimaa.

JOS HAJA-ASUTUSALUEEN pienessä myymälässä olisi tarjolla myös viinejä, kuluttaja voisi ostaa sieltä kaikki tarvitsemansa elintarvikkeet, yhdellä kertaa. Myös ilmaston kannalta haitallinen tarpeeton autoilu vähenisi.

Taloustutkimus kysyi 2021: *Jos mietojen viinien myynti päivittäistavarakaupassa sallittaisiin, voisitteko valita nykyistä useammin lähellä sijaitsevan pienen ruokakaupan tai haja-asutusalueen kaupan ruokaostosten ostospaikaksi?*

Vastaajista 75 % uskoi, että he valitsisivat säännöllisesti tai jonkin verran nykyistä useammin lähellä sijaitsevan pienen ruokakaupan tai haja-asutusalueen kaupan ruokaostosten ostospaikaksi. Vastaajista 21 % kertoi myös, että Alkon sijainti vaikuttaa merkittävästi tai jonkin verran siihen minkä kaupan he valitsevat ruokaostoksia varten.

Lisää kilpailua, uusia toimijoita

ALKOHOLILAIN UUDISTUS lisää kilpailua ja kilpailun edellytyksiä päivittäistavarakaupassa.

SUOMEN TIUKKA lainsäädäntö ei rohkaise uusia päivittäistavarakaupan yrityksiä tulemaan maahan.

OECD ON SUOSITTANUT purkamaan Suomen kauppaa koskevia jakelukanavien rajoituksia, jotka ovat EU:n tiukimpia.

JOS ALKOHOLIN myynti avattaisiin, saattaisi jokin kansainvälinen toimija kiinnostua markkinaraosta. Ruokakauppaan voitaisiin saada kaivattuja uusia toimijoita.

UUDISTUS TOISI VIINIEN myyntiin lisää kilpailua ja uusia toimijoita, kun ravintoloillekin annettaisiin mahdollisuus viinien ulosmyyntiin.

Mikä rajoittaa alkoholin kulutusta?

SAATAVUUS

SAATAVUUTTA VOIDAAN SÄÄNNELLÄ LUVITUKSELLA: Ruoka ja juoma kuuluvat yhteen, joten riittävä elintarvikevalikoima on luvan ehto. Alkoholiin tuotteena liittyy erityispiirteitä, joten myyntiinkin liittyy vaatimuksia, kuten vastuullisesti hoidettu ikärajavaalvonta. Myyntiaikoja voidaan rajoittaa ja asettaa yläraja väkevien alkoholijuomien myyntipaikkaverkoston koolle.

HINTA

HINTAA VOIDAAN SÄÄNNELLÄ RAJOITTAMALLA alennuksia, esimerkiksi kieltämällä paljousalennukset, kuten nykyisinkin. Alkoholiverolla voidaan vaikuttaa kuluttajahintaan – toisaalta pitää huomioida se, että kuluttajat voivat kuitenkin aina tilata tai tuoda tuotteita ulkomailta. Joka tapauksessa: alkoholijuomien myynnin merkittävä tehostuminen antaa tilaa veronkorotuksille ja lisenssimaksuille.

MAINONTA

MAINONTAA VOIDAAN SÄÄNNELLÄ esimerkiksi kellonajan, paikan, tarjouksen keston ja median mukaan.

Kiitos.

Toimitusjohtaja Kari Luoto
Päivittäistavarakauppa ry
kari.luoto@pty.fi
0400 688 708

